Plenaire speech door de Minister van Landbouw,

Natuurbeheer en Visserij, de heer mr. L.J. Brinkhorst ter gelegenheid van het D66 congres op 18 november 2000 te Noord wij kerhout

Bij de vorming van Paars II heb ik wel eens een D66-er van het eerste uur horen zeggen dat deze partij de laatste Minister van LNV zou leveren.

Anderhalf Jaar geleden had ik niet kunnen bevroeden hier als landbouwminister mijn partij te mogen toespreken.

En ik vind het fantastisch hier te mogen zijn.

Ik voel mij minder een landbouwminister dan een minister van voedselveiligheid.

Deze week werd het zevende geval van BSE in Nederland bekend, het eerste sinds 17 maart 1999. Nederland bevindt zich in de Europese Unie gelukkig in de cotegorie waar de minste B5E-gevallen voorkomen.

Vanaf 1994 heeft Nederlond strenge maatregelen genomen.

Deze koe was een oude koe van 1993.

Het is een vreselijk geval voor de betrokken boer en ik heb hem er ook persoonlijk over gesproken. Ondertussen gaat Nederland de controle-intensiteit opvoeren.

Maandag overleg ik met mijn collega-landbouwministers wat we in Europa nog meer kunnen doen.

Voedsel is emotie. Het is een politiek gevoelig onderwerp. Gevoeligheid vergt zorgvuldig optreden. We moeten vermijden met dit onderwerp aan partijpolitiek te doen. Daarvoor is het onderwerp te serieus. Ik kom daar zo nog over te spreken.

Thom, Je hebt gelijk gehad: het is een fascinerende portefeuille.

De landbouw beheert zeventig procent van ons landelijk gebied.

Daar is forse winst te boeken op het gebied van duurzaamheid en de kwaliteit van onze leefomgeving.

Ook gaat het om onze voeding.

Na affaires met ons voedsel liggen er grote uitdagingen om de veiligheid van ons voedsel te verhogen.

En daar zijn we weer terug bij D66, de milieupartij die de kwaliteit van het leven centraal stelt.

In deze anderhalf Jaar ben ik onder de indruk gekomen van de economische vitaliteit van het Nederlandse agro-foodcomplex (zeg maar: van boer tot supermarkt).

Dit complex neemt tien procent van onze nationale economie voor zijn rekening.

We zijn de tweede exporteur van Europa.

Zonder landbouw zou Nederland importerend zijn. De onderwerpen staan dicht bij de mensen en kennen tegelijkertijd een sterk internationale inslag.

U zult begrijpen dat ik met plezier een recordsteun van de EU heb binnengehaald voor het opknappen van het Nederlandse platteland.

Met een universiteit (Wageningen) erbij is het een van de weinige ministeries waar denken en doen, consumenten en producenten en tenslotte economie en ecologie zo dicht bij elkaar liggen.

Dit neemt niet weg dat de sterke positie van de landbouw in Nederland veel te lang ten koste is gegaan van het milieu en consumentenbelangen.

Economische groei mag niet ten koste gaan van het milieu en consumentenbelangen.

Het past D66 om onorthodoxe en soms harde maatregelen te nemen. De belangen van de Nederlandse consument moeten voorop staan.

Zoals elke D66-er weet: zachte heelmeesters maken stinkende wonden.

Op een drietal punten heb ik dan ook een duidelijk beleid ingezet: mest, voedselveiligheid en innovatie.

Allereerst de mest.

Bij aankomst trof ik een erfenis van vijftien Jaar voortmodderen met mest.

Het probleem is simpel.

We hebben te veel dieren voor onze oppervlakte grond en er is Europees milieubeleid dat we dienen uit te voeren.

De oplossing was minder simpel, omdat de spelers die de oplossing moesten brengen niet de nadelen van de situatie ondervonden:

de landbouworganisaties, het ministerie en de Tweede Kamer hebben elkaar lange tijd in hun eigen denkwijzen bevestigd.

En daarin was te weinig plaats voor milieu.

Net zoals op veel andere terreinen gebeurt er pas iets als mensen het in hun portemonnee merken. Daarom heb ik het principe van de vervuiler betaalt verwerkt in het beleid: vanaf 2003 moet iedere boer zijn mest kunnen afzetten.

Tijdens de begrotingsbehandeling heeft Pieter ter Veer gezegd dat het mestprobleem politiek gezien is

opgelost.

Zoals zo vaak slaat hij daarmee de spijker op zijn kop.

Dan voedselveiligheid.

Ik zei het al. Voedsel is emotie.

We leven met de paradoxale situatie dat ons voedsel nog nooit zo veilig is geweest, maar de onrust erover groot is als nooit tevoor.

Ik ben een Europeaan in hart en nieren, maar als de veiligheid van de Nederlandse consument in het geding zou zijn, zal ik geen moment aarzelen om nationole maatregelen te treffen. Europese regels of niet. Dat ik dat niet doe komt voort uit de oprechte overtuiging dat daar op dit moment geen aanleiding voor is. De facto bestaat er al een invoerverbod voor Frans diermeel, omdat de Fransen een uitvoerverbod hebben ingevoerd. Bovendien, de Europese Commissie zou dan al haar verantwoordelijkheid hebben genomen en maatregelen hebben afgekondigd. Niettemin heb ik begrip voor de onrust die is ontstaan en in afwachting van de maatregelen die we maandag bespreken zal ik Franse runderen in slachthuizen apart laten houden.

Aan het vertrouwen van de consument kan alleen op systematische manier gewerkt worden.

Daar zet ik op in.

De Nederlandse organisatie van de voedselveiligheid is voor verbetering vatbaar. Dit hebben Els en ik geconstateerd en ook een aantal maatregelen in gang gezet.

Het rapport van de Algemene Rekenkamer over destructie heeft dit nog eens bevestigd.

Els Borst en ik moken een vuist voor voedselveiligheid en goon de komende twee Joor de wetgeving en de controle sluitend moken. Hiermee zijn we ofgelopen zomer begonnen.

In vaktermen heet dot: de ketens moeten gesloten worden.

Don weet u straks de noom von de koe woorvon de biefstuk bij u op het bord ligt.

Het kabinet heeft vorige moond besloten een centrole Nederlondse voedseloutoriteit op te richten.

Deze vormt het aonspreekpunt voor de Europese Voedseloutoriteit en zol voor Nederlond de regie voeren over communicatie, controle en onderzoek ten oonzien von voedselveiligheid.

De oprichting van een Nederlondse voedseloutoriteit vormt een idee von de D66 werkgroep voedselveiligheid onder leiding von Wolter Zegveld.

Hulde.

Tot slot innovatie.

Nederland is een duur land voor voedselproductie. Grond en orbeid zijn duur.

Dat betekent dat goederen ook iets moeten opbrengen, wil productie rendabel blijven.

Tot nu toe is de oplossing veel te veel gezocht in verhoging van de intensiteit van de productie.

Ik wil jnzetten op kwaliteit en duurzaamheid. Daarvoor is het nodig dat agrariërs niet alleen inventief zijn, maar ook innovatief.

Uit onderzoek blijkt dat slechts drie procent van de landbouwers innoveert.

En ook de rest van de voedselproducenten staat niet bekend om hun innoverend vermogen.

En dat terwijl er enorme mogelijkheden liggen om kennisintensieve producten te maken, bijvoorbeeld op het gebied van voedingsmiddelen met gezondheidsbevorderende werking.

Voorkomen is beter dan genezen.

Beter een peen van Brinkhorst dan een pil van Els.

Veranderen gaat van au.

In Nederland is het niet zo geregeld dat als de minister een idee heeft, er ook meteen iets gebeurt. De ideale situatie zou zijn dat de minister een visie heeft, die het parlement vervolgens sonctloneert. Mijn verbazing was dan ook groot toen het parlement zei: kom eerst maar eens tot een deal met de sector en kom dan maar eens terug.

Ik moest draagvlak creëren voor mijn beleid.

Maar goed, als het parlement mij vraagt een deal te sluiten met de kalkoen over de vraag of hij op eerste of tweede kerstdag wil worden opgediend, dan doe ik dat. Maar daarna wilde een aantal partijen weer de scherpe kantjes van de deal afslijpen.

Dat is dan moeilijk te accepteren, zeker van de VVD.

Naar mijn idee is dit voorbeeld exemplarisch.

Er wordt vaak gesproken over het primaat van de politiek en het gebrek aan belangstelling van burgers voor wat zich in Den Haag afspeelt.

Wil de politiek de burger boeien, dan moeten de belangrijke debatten, zoals hier over milieu, in alle openheid plaatsvinden.

Ook bij biotechnologie, waarover we later in de fringemeeting nog zullen spreken, zie Je dat het parlement zegt: voer eerst het maatschappelijk debat en kom dan met Je conclusies.

Ik zie de noodzaak in van het maatschappelijke debat en zal daaraan ook hard trekken, maar ik wil niet met dichtgetimmerde conclusies de draaideur van de Tweede Kamer binnentreden.

Bovendien ben ik van mening dat de politiek een positie moet innemen in het maatschappelijk debat. Ik zal het kabinetsbeleid uitdragen en de overwegingen van het kabinet een plaats geven in het debat.

Zo worden die overwegingen toetsbaar en transparant.

En dan ben ik weer terug bij D66.

Complimenten voor Thom dat hij in ieder geval voor elkaar heeft gekregen dot het parlement zich nu wel gaat verdiepen in de genetische revolutie.

Dankzij D66 is er een kamercommissie ingesteld die hoorzittingen gaat houden over dit onderwerp.

Ik denk dat we ons moeten afvragen waar de politiek eigenlijk plaatsvindt.

In mijn visie zou het parlement de arena voor het maatschappelijk debat moeten zijn.

Dankzij ons poldermodel is de praktijk wel eens anders.

Bovendien nemen bedrijven soms vergoonde beslissingen voor onze mootschoppij.

NCO's hebben een belangrijke bijdrage in het maatschappelijke debat.

Als het parlement niet de leiding neemt in belangrijke debatten over de toekomst van onze samenleving, zoals bijvoorbeeld over het asielvraagstuk, milieu. Europa en biotechnologie, dan ontstaat een Verenigde Republiek der Deelbelangen.

Chargerend: milieu-organisaties tegen biotechnologie, landschapsorganisaties tegen windmolens, dierenbeschermers tegen nertsenhouderij.

Waar zij tegen zijn weten we; weten we ook waar zij voor zijn?

Politiek zal toch het onverenigbare moeten verenigen: politiek is kiezen.

D66 heeft vernieuwing als traditie.

Daarom voel ik me er nog steeds thuis.

Met onorthodoxe oplossingen op een positieve wijze de problemen van morgen tegemoet treden. D66 is de partij die zich traditioneel niet laat vangen in een sociaal economisch links-rechts plaatje. Sommigen zien dot als nadeel.

Ik zie dat als voordeel, omdat we daarom beter zijn toegesneden om debatten over de risicosamenleving aan te gaan.

Ik zal dit in de fringemeeting toelichten: verdeling van 'goods' is iets anders dan verdeling van 'bads'.

D66 is ook de partij die traditioneel bestuurlijke vernieuwing hoog in het vaandel heeft.

Die bestuurlijk vernieuwing was in de Jaren zestig nodig om de regentenmaatschappij te vernieuwen. Daar heeft onze partij een grote bijdrage aan geleverd.

Nu is die vernieuwing nodig om de functie van het parlement als arena van het maatschappelijke debat te herstellen.

Democraten, laten we de dijken van het poldermodel doorprikken.

Ik rond af.

Wie wil veranderen moet bij zichzelf beginnen.

LNV was traditioneel een clientèledepartement.

In ruim een Jaar tijd heb ik het ministerie omgevormd tot een departement van algemeen bestuur.

De filosofie daarbij is dat het agrofoodcomplex benaderd wordt als een normale economische sector.

In het beleid staan burgers en consumenten centraal.

En we doen dit met een resultaat waar bedrijven Jaloers op zouden zijn: in ruim een jaar tijd zijn we gegaan van 100.000 klanten naar 16 miljoen klanten. En inderdaad, die D66-er die ik aan het begin noemde had gelijk: ik ben de laatste Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.

De volgende minister zal er een zijn van Voedsel en Groen.